

Abstract. Clinical cases have become very popular over the past few years due to implementation of problem-based learning. The aim of the study was to find available programs for creating cases in pediatric therapeutical dentistry.

Searching strategy for identification of articles published between the years 1997-March 2017 was conducted through Google. The search strategy was a combination of free text words such as «cases in dentistry», «e-learning», «case-scenario» and «virtual patients». The search was complemented by checking references of relevant review articles. Eight European medical universities use different program software for creating case scenarios that available from the internal network. Resources like scenario based learning builder or Second life were overestimated in some articles.

Virtual patients are computer simulations of clinical encounters where the learner plays the role of a healthcare provider by interacting with an on-screen patient. Typically this includes interviewing, examining, ordering diagnostic tests, making a diagnosis and prescribing therapy. Nowadays platform Openlabyrinth is conditionally available for free from five of well-known virtual patient players and authoring systems, which existed in 2010. Demo-server of platform Openlabyrinth gives students or teachers an opportunity to familiarize with virtual patients. If a teacher wants to make own cases it has to be installed local server, platform support is only available for free some time.

We paid attention on program Adobe Captivate 9 used for creating various kinds of eLearning content. Teachers can create software simulations, compliance trainings, soft skills course, and responsive modules with this single tool. This program has trial period for a month.

Our cases that have been created with Adobe Captivate 9 were dealt to children with oral mucosa diseases. During classes and practice students might not see the patients with erythema multiform, oral manifestations of childhood infectious diseases, gastrointestinal, blood diseases and HIV. Cases for English-speaking students were designed using clinical cases described in scientific articles. They contained details about subjective and objective examination and additional diagnostic methods, differential diagnosis information, tests like «Krok 2» about preliminary and final diagnosis, diagnostic methods and treatment of disease, and bibliography about the problem.

The first step in working with case is the problem evaluation (students familiarize with the examination dates that contributes better identification of patients' needs, perceptions). The second step is to make a preliminary diagnosis and select necessary additional examinations. Then students transfer to the results of laboratory tests, links about changes in a patient condition, the last point is final diagnosis. All tests included in a case study have options to know the correct answer with background and to return to the previous slide. A group of students discuss a clinical case and everybody express his opinion on the diagnosis and treatment of patient that increases motivation to study.

Thus, majority of programs used for creating clinical cases and available via internet don't mean for free using. The authors tried Adobe Captivate 9 for creating clinical cases in pediatric therapeutical dentistry and familiarized with cases from demo-server of platform Openlabyrinth. Clinical cases programmed with software help students to use communication and examination skills, and clinical thinking required for a dentist. Adobe Captivate 9 and Openlabyrinth can be recommended for making clinical cases in pediatric therapeutical dentistry.

Keywords: case studies, virtual patients, programs.

Стаття надійшла 14.03.2017 року

УДК 378.147+614.253.4+615.1

Купновицька І. Г., Губіна Н. В., Белегай Р. І., Артеменко Н. Р., Фітковська І. П., Клименко В. І.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕТИКА І ДЕОНТОЛОГІЯ У ФАРМАЦІЇ» НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» (м. Івано-Франківськ)

natali.gubina.74@mail.ru

Вступ. Зростання об'єму інформації вимагає модернізації викладання та оцінювання знань студентів-медиків у вищих навчальних закладах (ВНЗ). Традиційні семінари – один з поширених видів занять з гуманітарних та технічних наук у вищих навчальних закладах. Семінар є засобом розвитку у студентів культури наукового мислення, а також призначений для поглибленого вивчення дисципліни, оволодіння методикою наукового пізнання [2]. У сучасній вищій школі семінар поряд з лекцією відноситься до основних форм організації навчального процесу і виконує три функції: пізнавальну, виховну та контрольну.

Семінарське заняття являє собою групове заняття, яке проводиться під керівництвом викладача, як правило, після прочитаної лекції з відповідної теми курсу і самостійної підготовки студентів групи [6]. Іншими словами, це форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (доповідей, рефератів, есе, мультимедійних презентацій). Основними завданнями семінарського заняття є:

- розвиток пізнавальної активності й самодіяльності, вміння творчо застосовувати матеріал лекцій;
- поглиблення і закріплення знань, отриманих в процесі вивчення предмету;

- розвиток творчого мислення, вміння логічно висловлювати і аргументувати свої думки, слухати один одного, продуктивно критикувати [1].

Семінарські заняття виступають також засобом перевірки розвитку і закріплення навичок самостійної роботи, що є однією з найважливіших форм навчальної роботи студентів та сприяють вихованню ініціативи, активності, самостійності в роботі, привчають систематичному, планомірному засвоєнню навчального матеріалу, монографічної та іншої літератури, законодавчих і відомчих актів.

Мета роботи — формування пізнавальної активності, оволодіння новими методами навчання з метою якісного засвоєння матеріалу на семінарських заняттях у студентів I курсу фармацевтичного факультету.

Об'єкт і методи дослідження. Вивчення етики та деонтології у фармації проводиться на I курсі фармацевтичного факультету. У відповідності з програмою проводиться навчання фармацевтичної деонтології по відношенню до пацієнта, лікаря, колеги. Студенти знайомляться також з принципами ділової етики, рекомендаціями по формуванню стійкого морального статусу, принципів керівництва, що дозволить ефективно функціонувати на ринку. Важливими є знання по використанню етичних критеріїв просування лікарських препаратів на ринок, оскільки робота в аптеці носить комерційний характер, однак в центрі діяльності фармацевта мають знаходитися не прибуток, а інтереси хворого (клієнта). Також студенти знайомляться з поняттям «біоетика» в концепції В.Р. Поттера, оскільки з виникненням сучасних медичних технологій і нових ситуацій морального вибору з'явилася необхідність прийняття нових етичних рішень [3].

Технологія підготовки і проведення семінарського заняття передбачає певну послідовність дій викладача та студентів, яка включає два етапи.

I. Підготовчий етап:

1. Оголошення теми семінару (згідно тематичного плану), формулювання його мети, завдань, основних і додаткових питань.

2. Розподіл пізнавальних завдань між студентами.

3. Рекомендації з підбору основних інформаційних матеріалів.

4. Проведення групових та індивідуальних консультацій.

II. Основний етап (на занятті):

1. Повідомлення теми, мети, завдань заняття.

2. Мотивація навчальної діяльності.

3. Заслуховування доповідей, рефератів, есе, презентацій, що підготували студенти.

4. Обговорення, аналіз виступів та доповідей, організація дискусії, корегування її в межах запланованої теми.

5. Конструктивний аналіз усіх виступів та відповідей, стимуляція активності студентів.

6. Проведення підсумків.

Головною метою цього етапу заняття є максимальна активізація мислення студентів, перетворення семінару з механічного викладення фактичного матеріалу в динамічний, цікавий пізнавальний процес. Проблемне завдання може стосуватися всієї теми, що вивчається, її окремої частини, дрібного, проте надто цікавого факту. Протягом заняття перед студентами можна ставити декілька конкретних проблемних запитань, які потребують самостійного осмислення, що допоможе більш глибоко осмислити тему в цілому. Суттєво важливим є питання про час постановки проблеми для самостійного розв'язання її студентами, бо саме це впливає на характер пізнавальної діяльності – сприйняття та осмислення. Можливим є варіант постановки декількох проблемних питань на початку семінарського заняття – це одразу ж мобілізує студентів, спонукає їх напружено й уважно слідкувати за ходом обговорення теми семінару, бути готовими у будь-який момент самостійно знайти позитивне рішення проблемної ситуації, активно брати участь в її вирішенні. Постановка проблеми наприкінці семінару стимулює більш глибоке осмислення матеріалу, сприяє його кращому закріпленню, дозволяє перевірити ступінь засвоєння студентами теми, що обговорювалася [5].

Результати дослідження та їх обговорення.

До активних форм навчання, які сприяють засвоєнню до 70% матеріалу, відносяться рольові ігри, які використовуються при вирішенні ситуаційних задач, побудованих на реальних фактах з практичної діяльності фармацевтів і лікарів. Метою рольових ігор є допомога студентам у дослідженні їх почуттів, думок та дій у вільній сприятливій обстановці. Рольові ігри можуть дати багатий матеріал для обговорення. Кожен зі студентів має можливість висловити власну думку, не боячись осуду чи скептицизму, має розіграти певну ситуацію всіма придатними для цього засобами. Водночас навчальна дискусія спонукає їх до заповнення «прогалін». Керує дискусією викладач, який залучає до неї всіх студентів, контролює напрям дискусії, вислуховує аргументи «за – проти», акцентує увагу на принципах медичної етики. Викладач, не нав'язуючи свого бачення, може підкреслити ті моменти, в яких вдалося досягти згоди, і залишити відкритими ті, які потребують подальшого обговорення [4].

У процесі вивчення даної дисципліни студенти повинні:

1. Засвоїти основні поняття фармацевтичної етики, фармацевтичної деонтології, категорії моралі.

2. Використати висновки матеріалів ВООЗ про роль провізорів, принципи Етичного Кодексу провізорів України в своїй професійній діяльності.

3. Поеднати принципи GPP з основними вимогами етики та деонтології у фармації.

4. Визначити правила спілкування із колегами, хворими, лікарями.

5. Засвоїти основи професійних комунікацій, алгоритми спілкування із споживачами ЛП.

6. Розглянути напрями мотивації в діяльності провізора.

7. Проілюструвати прикладами зміст критеріїв ВООЗ щодо просування ЛП на ринок.

8. Тракувати ключові питання реклами лікарських препаратів.

9. Зробити висновок про значення біоетики як сучасного напрямку медицини та фармації.

10. Аналізувати приклади (події, що трапляються в практичній діяльності) належного та неналежного виконання професійних обов'язків фармацевтичними працівниками.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретної цілі з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів використовуються стандартизовані методи контролю: тести з банку даних, структуровані письмові роботи, структурований за процедурою контроль практичних навичок — моделювання певної проблеми та шляхів її вирішення.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення модуля. До підсумкового контролю допускаються студенти, котрі виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну (56 балів). Форма проведення підсумкового контролю є стандартизованою і включає контроль теоретичної і практичної підготовки. При цьому використовуються наступні форми контролю:

1) контроль теоретичних знань – тестові завдання (40 тестів) із бази даних (максимальна кількість балів 40, мінімальна — 30).

2) контроль практичних навичок – розв'язання 2 ситуаційних задач або моделювання 2 психологічних ситуацій (максимальна кількість балів 10, мінімальна — 4);

3) усні відповіді на 2 теоретичні запитання згідно запитань до модуля (максимальна кількість 30 балів, мінімальна — 16).

Максимальна кількість балів при вивченні модуля – 200, у тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів, за результатами підсумкового модульного контролю – 80 балів.

Висновки. Таким чином, у сучасній педагогіці ВНЗ необхідна багатоваріантність форм і методів інноваційного навчання, спрямованих на якісне засвоєння знань студентами, розвиток їх розумової діяльності, виявлення умінь та навичок критичного осмислення проблем сучасної медицини та фармації. Семінарське заняття є концентрованим проміжним підсумком певної навчальної роботи, а викладач є посередником між студентом і навчальним матеріалом, керує дискусією та розподілом ролей. Така форма занять забезпечує інтелектуальний розвиток студентів, стимулює у них пізнавальну активність, формує науковий світогляд, систему методів і прийомів пошуку істини та вчить культурі спілкування.

Література

1. Викладання і навчання навичкам наукової роботи протягом переддипломної освіти / Х.М. Пейнадо, Ф.І. Вульф, М.К. Ірбар [та ін.]. — Проект, спонсорований Tempus. — Великобританія, Університет Лідса, 2015. — 114 с.
2. Гопцій О.В. Сучасні організаційно-методичні інновації викладання у медичному ВНЗ в умовах кредитно-модульної системи / О.В. Гопцій, І.І. Зелена, Н.М. Железнякова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. — 2011. — № 4-5. — С. 270-274.
3. Зіменковський Б.С. Актуальні проблеми розвитку інноваційних процесів у вищій медичній та фармацевтичній освіті України у контексті Європейського вибору / Б.С. Зіменковський, М.Р. Жгецький, І.І. Солонинко // Медична освіта. — 2005. — № 2. — С. 31-33.
4. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах (методичний посібник) / В.Є. Мілерян. — К.: Хрещатик, 2006. — 80 с.
5. Прокопьев М.П. К вопросу об инновационном подходе в организации самостоятельной работы студентов медицинского ВУЗа / М.П. Прокопьев // Фундаментальные исследования. — 2009. — № 9. — С. 68-70.
6. Солошич І.О. Методи активізації навчального процесу при вивченні дисципліни «Методика викладання у вищій школі» / І.О. Солошич, О.М. Солошич // Екологічна безпека. — 2008. — № 3-4. — С. 75-79.

УДК 378.147+614.253.4+615.1

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕТИКА І ДЕОНТОЛОГІЯ У ФАРМАЦІЇ» НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

Купновицька І. Г., Губіна Н. В., Белегай Р. І., Артеменко Н. Р., Фітківська І. П., Клименко В. І.

Резюме. У статті наведені дані про методологічні підходи проведення семінарських занять з дисципліни «Етика і деонтологія у фармації» в рамках кредитно-модульної системи. Наводиться план та етапність підготовки до заняття, участь викладача у цьому процесі, методи активізації мислення студентів, сприйняття та осмислення завдань, активні форми навчання, які сприяють максимальному засвоєнню матеріалу. Подано етапність проведення заняття, форму оцінювання знань та умінь студентів з урахуванням організаційної структури, що діє в умовах кредитно-модульної системи. Дана форма занять сприяє інтелектуальному розвитку студентів, стимулює у них пізнавальну активність, формує науковий світогляд, систему методів і прийомів пошуку істини та вчить культурі спілкування.

Ключові слова: семінар, фармація, кредитно-модульна система.

УДК 378.147+614.253.4+615.1

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ И ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ СЕМИНАРСКИХ ЗАНЯТИЙ ПО ДИСЦИПЛИНЕ «ЭТИКА И ДЕОНТОЛОГИЯ В ФАРМАЦИИ» НА ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОМ ФАКУЛЬТЕТЕ

Купновицкая И. Г., Губина Н. В., Белегай Р. И., Артеменко Н. Р., Фитковская И. П., Клименко В. И.

Резюме. В статье приведены данные о методологических подходах к проведению семинарских занятий по дисциплине «Этика и деонтология в фармации» в рамках кредитно-модульной системы. Приводится план и этапность подготовки к занятию, участие преподавателя в этом процессе, методы активизации мышления студентов, восприятия и осмысления заданий, активные формы обучения, которые способствуют максимальному усвоению материала. Подано этапность проведения занятия, форму оценивания знаний и умений студентов с учетом организационной структуры, действующей в условиях кредитно-модульной системы. Данная форма занятий способствует интеллектуальному развитию студентов, стимулирует в них познавательную активность, формирует научное мировоззрение, систему методов и приемов поиска истины и учит культуре общения.

Ключевые слова: семинар, фармация, кредитно-модульная система.

UDC 378.147+614.253.4+615.1

METHODOLOGICAL APPROACHES AND FEATURES HOLDING SEMINARS ON DISCIPLINE «ETHICS AND DEONTOLOGY IN PHARMACY» AT FACULTY OF PHARMACY

Kupnovytska I. G., Hubina N. V., Belegy R. I., Artemenko N. R., Fitkovska I. P., Klimenko V. I.

Abstract. The article presents data on methodological approaches of seminars on the subject «Ethics and deontology in pharmacy» as part of credit-modular system. An phasing plan and prepare for class, the teacher involved in the process, methods of activating students thinking, perception and comprehension tasks, active learning, which promote maximum learning. Posted stages of employment, forms of assessment of knowledge and skills of students based organizational structure that acts as a credit-modular system. This form of employment promotes the intellectual development of students, stimulate their cognitive activity, forms the scientific worldview, a system of methods and techniques of searching for truth and teach the culture of communication.

The purpose of the work — formation of cognitive activity, learning new methods of training to quality learning at seminars in students of 1st year of the Pharmaceutical Faculty.

Object and methods. The study of ethics and deontology in pharmacy and is held at the I course of the Pharmaceutical Faculty. According to the program are trained pharmaceutical ethics in relation to the patient's, physician, colleagues. Students also learn the principles of business ethics, guidelines for formation of steady moral status, principles of management, which will function effectively in the market. Important is knowledge on using ethical criteria for promotion of drugs on the market, since the work in the pharmacy is commercial in nature, but in the center of activity pharmacist should be no profit and the interests of the patient (client).

The technology of preparation and holding of seminars involves a sequence of teachers and students, which includes two stages.

I. Preparatory phase:

1. Board seminar topics (according to the thematic plan) formulation of its goals, objectives, basic and advanced questions.

2. Distribution cognitive tasks between students.

3. Recommendations on selection of basic information materials.

4. Conducting group and individual consultations.

II. The main stage (in class):

1. Topic, goals, objectives classes.

2. Motivation training activities.

3. Hearing reports, papers, essays, presentations prepared by students.

4. Discussion, analysis of speeches and reports, organizing discussion of adjustments within the proposed theme.

5. The structural analysis of all speeches and responses, stimulation activity of students.

6. Holding results.

During the classes the students can put some specific problematic issues that require independent thinking that will help more deeply understand the topic as a whole. Problem late workshop encourages a deeper understanding of the material contributes to its best consolidation, allows you to check the degree of mastering topics discussed. By active learning that facilitate the absorption of up to 70% of the material include role-playing, which are used in solving situational problems built on real facts on practice pharmacists and doctors. The purpose of role-playing games is to help students to study their feelings, thoughts and actions in a free supportive environment. Role play can provide a wealth of material for discussion. Each student has the opportunity to express their opinion without fear of censure or skepticism should play a situation suitable for all of this means. Teacher directs discussion, and engages her students all controls debates listens to arguments for «against» focuses on the principles of medical ethics.

In studying this discipline students must:

1. To learn the basic concepts of ethical pharmaceuticals, pharmaceutical ethics, morals category.

2. Use the findings of WHO material about the role of pharmacists, pharmacists ethical Code of Ukraine in their careers.

3. Combine GPP principles with the basic requirements of ethics and deontology in pharmacy.

4. Determine the rules of communication with colleagues, patients, physician.

5. To learn the basics of professional communication algorithms communication with consumers medicine.

6. Consider the areas of motivation in activities pharmacist.
7. Illustrate examples of content WHO criteria to promote the medicine on the market.
8. Treat the key issues of advertising drugs.
9. Make a conclusion about the importance of bioethics as a modern direction of medicine and pharmacy.
10. Analyze examples (events that occur in practice) proper and improper performance of professional duties pharmacist.

Current control is carried out on each class according to the specific objectives for each topic. In evaluating the learning activities of students standardized control methods: tests bank, structured written work, a structured procedure for the control of practical skills — modeling specific problems and ways to solve it.

Final module control study carried out on completion of the module. Before final control students who have completed all work provided the curriculum and the study module scored the number of points not less than the minimum (56 points). The form of the final control are standardized and include control of theoretical and practical training.

The following forms of control:

- 1) control of theoretical knowledge — tests (40 tests) from a database (maximum score 40, minimum — 30).
- 2) control of practical skills — solving two problems situational or psychological situations modeling 2 (maximum score 10, minimum — 4);
- 3) oral answers to questions 2 theoretical questions according to the module (maximum of 30 points, minimum — 16).

The maximum number of points at the module — 200, including the current educational activity — 120 points, according to the final module control — 80 points.

Keywords: seminar, pharmacy, credit-modular system.

Стаття надійшла 17.03.2017 року

УДК: 378.147+617+616-089

Міщук В. В.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСВОЄННЯ «ЗАГАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ» ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ БАЗ І МЕТОДІВ

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» (м. Івано-Франківськ)

mvv-79@ukr.net

Постановка проблеми і аналіз останніх досліджень та публікацій. В зв'язку з реформуванням вищої медичної освіти та побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2025 років, першочерговим завданням є зменшення летальності від гострої абдомінальної патології, політравми, онкологічних захворювань, для чого необхідно забезпечувати якісну підготовку студентів [2]. Підвищити якість навчального процесу, на думку авторів, допоможе покращення матеріально-технічного його забезпечення, комп'ютеризація та інформатизація, створення навчально-тренінгових ситуаційних центрів.

Зростанню якості надання медичної допомоги населенню майбутніми лікарями-хірургами, сімейними лікарями з малої амбулаторної хірургії також допоможе добре засвоєння навиків невідкладної допомоги, глибокі знання, розуміння основних проявів гострих хірургічних захворювань, швидке трактування результатів лабораторних досліджень, проведення диференційної діагностики, формування у студентів клінічного мислення [3]. Надзвичайно важливою також є безпосередня участь студентів у виконанні хірургічних маніпуляцій та перев'язок під керівництвом викладача [4, 11].

Актуальність проблеми і в тому, що знання та навички, які студенти отримують на кафедрі загальної хірургії є базовими для блоку дисциплін, які забезпечують професійно-практичну підготовку,

зокрема таких, як асептика і антисептика, основи трансфузіології, онкології, судинної хірургії, травматології, акушерства і гінекології [5,7]. На думку А. Rendas [12], знання з хірургії, отримані на кафедрі загальної хірургії є домінуючими.

Серед списку навичок, які повинні засвоїти студенти під час вивчення предмету «Загальна хірургія» для студентів медичного факультету в IV семестрі, М.И. Короткова и соавт. [6] вважають найактуальнішим вміти зупинити зовнішню кровотечу, провести реанімаційні заходи, накладти при необхідності вузлові, безперервні, судинні та сухожилкові шви. Разом з тим недостатня підготовка студентів, нерідко відсутність можливостей навчатися виконанню таких маніпуляцій на хворих, вимагають пошуку нових підходів до організації вивчення даного предмету.

Мета роботи – оцінити відношення студентів до можливості засвоєння на різних базах (віварії, навчально-тренувальному центрі, клінічних базах – хірургічних відділеннях) предмету «Загальна хірургія».

Об'єкт і методи дослідження. На основі анонімного анкетування 78 студентів другого курсу медичного факультету оцінена можливість та повнота засвоєння практичних навичок в розрізі окремих тем даного предмету в умовах віварію, навчально-тренувального центру та клінічних баз кафедри.